

פרשת שבוע עפ"י השפת אמת

א"י כ"ג בארח'ק ז'ל'י'י' א"י
(תרל"א) י"ג

פרשת שופטים

א"י כ"ג בארח'ק ז'ל'י'י' א"י
(תרל"ב)

א"י כ"ג בארח'ק ז'ל'י'י' א"י
(תרל"ג)

שופטים ושופטים תתן כו' (דברים טו, יח).
כמו שכתבתי כבר להיות
נשקל כל הרגש שבאדם. תנועה גדולה
וקטנה. במשפט אמת. ובחינת שופטים הוא
בשכל האדם. ושופטים לבטל כל השכל
והחכמה עבור ציווי ה' יתברך על ידי יראה
בחינת שופט. ובאמת על ידי המשפט בדת
יכולין לבא להשגה זו להיות בטל הדעת גם
כן עבור רצונו יתברך בני"ל:

א"י מו"ר ז"ל דקדק על מה שאמרו
הירא (דברים כ, ח) מעבירות שבידו.
כי הסימן שנמחל לו בשאינו ירא ובטוח לבו
בה. כי כפי הסתלקות החטא מתקרב לה'
יתברך ע"כ. ולכאורה הוא מדה טובה
להיות ירא מהחטא. אך מי שיש בו יראה
כראוי אינו יכול לצייר בלבו החטא כלל.
אף שכבר חטא. וכן כתיב בשרה (בראשית יח,
טו) ותכחש כו' כי יראה. והלא ידעה כי בפני
ה' מדברת רק בני"ל. וזה תשובה שלימה
שאינו משיג החטא שנעשה איש אחר בני"ל.
והסח בין תפלה כו' חוזר מעורכי מלחמה⁸
ופירוש רק היסח הדעת. ומכל מקום אם
ירא מזה לא היה נכנס למלחמה בני"ל:

ושפטו כו' העם משפט צדק (דברים טו, יח).
על פי מה שכתוב בספר נועם
אלימלך² פירוש עם הארץ מלשון גחלים
עוממות כו' ע"ש. כן יש לומר כאן שיעקר
המשפט והשגחה על הגשמיות שאין ניכר
ונגלה הארה הקדושה שנגנו בה. וכן מה
שכתוב (שם) צדק צדק תרדוף מקום שצריך
רדיפה למצוא הצדק. הוא בעניני עולם
הזה. שנקרא עלמא דשיקרא. עם כל זה
צריך האדם להאמין שיש בכל דבר הארה
גנוה בני"ל. ועל ידי הרדיפה למצוא הצדק.
מתגלה לו בכל מקום. והוא בתנאי שלא
להתדבק בגשמיות. וזה ולא תקח שוחד כו'
(שם טו). שעל ידי הנאות עולם הזה מתכסה
האמת והצדק. ומתחזק כח השקר והיצוניות
כמו שכתוב (ישעיה טו, ב) החושך יכסה ארץ
כו':

בכל מקום שאומרים שהוא עת רצון כמו
באלול⁹ ובסעודה שלישית בשבת¹⁰.
הגם כי בה' יתברך לא שייך זמן. על כרחך
הפירוש שהוא עת רצון באדם שיוכל לקרב
עצמו ולדבק בהקב"ה ברצון אמת בפנימיות
הלב. כי הקב"ה מלא רצון. ורק מי שזוכה
יוכל להתקרב אליו. כי כמים הפנים כו'¹¹.
וכפי התעוררות רחמים בלב על עצמו. איך
שיש בו נקודה קדושה מהקדוש ברוך הוא
ונטבע בחומר וגשמיות וכפי התעוררות
בלבו ככה מתעורר עליו רחמים רבים
בשמים גם כן:

א"י מו"ר ז"ל פירשו פסוק (דברים טו, יח)
שופטים כו' אשר ה' אלקיך נתן
כו'. שידע כל אדם כי כל מה שנפתח לו
מעט שער כל אחד לפום שיעורין דליביה²
הכל אשר ה' נתן כו' ע"ש. וגם הפירוש
כפשוטו להיות שופט ושופט משגיח על כל
הרגשה מפתחות הרצון והחשק שבלב. שזה
נקרא שער ופתח בפנימיות האדם יהיה רק
לה' בלבד. ושלא להיות ברגילות תוך
הטבע רק בישוב הדעת. והאמת כי כפי
הישוב הדעת והידיעה שהוא רק ממנו
יתברך. כמו כן זוכה להיות נפתח לו השער.
כמו שאומרים³ אומר בשבחין למיעל גו
פתחין כי השבח לה' יתברך מסיר ההסתר
מחיצוניות וזה ענין פסוקי דמרה קודם
התפלה לגרש הסטרא אחרא:

צדק צדק תרדוף (דברים טו, כ). שאין חקך
וסוף לבחינת צדק ואמת. כי ה'
אלקים אמת. ולכן לעולם יש להוסיף
ולהעמיק שיהיה אמת לאמתו. כי אינו
אמת עד שנעשה כל האדם אחד מיוחד
לעבודתו יתברך ואמת מראש עד סוף
אותיות התורה. בשם הרב הקדוש
מפרשיסחא היהודי ז"ל להיות רדיפת
הצדק. בצדק לא בשקר. ודברי פי חכם חן:

א"י כ"ג בארח'ק ז'ל'י'י' א"י
(תרל"ד)

א"י כ"ג בארח'ק ז'ל'י'י' א"י
(תרל"ד)

(תרל"ד)

כי תצא כו' טוס ורכב עם רב ממך כו' (דברים
כ, א). פירוש ז"ל⁸ על מלחמת היצר.
ובאור החיים⁹ כתב ממך שכל הכחות של
הסטרא אחרא הוא מהאדם עצמו כו'. אף
על פי כן ה' אלקיך עמך המעלך כו' (שם). כי
יציאת מצרים היתה הכנה לכל הגלויות
בכלל ופרט. ונמשך גאולה זו בכל עת עד
לעתיד דכתיב (ירמיה טו, יד) לא יאמר עוד כו'.
ולכן מזכירין בכל יום יציאת מצרים כי כפי
הזכירה יכולין לעורר בחינת הגאולה.
והירא מעבירות שבידו פטרתו תורה¹⁰.
נמצא שכל שיש לאדם מלחמה מכלל כי יש
לו כח להלחם. וכתיב (תהלים כו, א) אם תקום
כו' מלחמה בזאת אני בוטח. שעל ידי
המלחמה עצמו רואה שיש לו במה לבטוח
כו':

וכתיב⁴ פותח שער לדופק בתשובה כי כל
השערים אלו בלב הם דופקים לשוב
למקורם והיא בחינת תשובה בני"ל. וכתיב
(שם י, ח) כי יפלא ממך כו'. שכשאין האדם
יודע להכריע דברי ריבות בשעריך (שם)
כו"ל. העצה וקמת ועלית כו' (שם). פירוש
שיבטל עצמו לעשות רק רצון עליון אשר
יבחר ה' ומבטיח הפסוק (שם ט) ובאת אל
הכהנים הלויים פירוש בחסד עליון יוכל
האדם להתדבק בחי החיים על ידי הביטול
וזה הכהנים הלויים. וכשנתדבק בשורשו
נמשך חיות חדש ויכול לברר האמת והצדק.
וכתיב (שם טו, ט) לא תכיר פנים פירוש רש"י⁵
אפילו בשעת הטענות שלא יהיה רך לזה
וקשה לזה. פירוש כמו שאמרו חז"ל⁶ עשה
רצונו כרצונך לקבל טענות היצר טוב כמו
של היצר הרע. וכשאין לו נגיעה יכיר
האמת והצדק:

שופטים כו' בכל שעריך (דברים טו, יח).
פירש מו"ר ז"ל⁷ כי הם שיעורין
דליבא. שידע האדם שכל השערים
הנפתחין בלבו. הם אשר ה' אלקיך נתן כו'
(שם) ע"ש. ויש לומר עוד באופן הנ"ל. כי
השערים בלב הם התפעלות הרוח ונפש
שבלב. כי בכל פעולה והרגשה נקרא שער
שנפתח בלב האדם. ויש מ"ט פנים טהור
ומ"ט פנים טמא⁸ והם הכחות ומחשבות
מיצר טוב ויצר הרע. וצריכין שופט שיהיה
האדם שופט כל תנועה ופתיחת הלב אם
לטוב הוא. ושערים אלו בלב באין מג' שערי
בינה (כמו שכתוב⁹ ובה הלב מבין)
וכשמבטל אדם עצמו להשורש והוא שער
הנ' ושם נמצא הבירור בין טוב לרע
שהעירוב בא אחר התפשטות בלב האדם.
וזה שכתוב אשר ה' אלקיך נתן. שעל ידי
זה יוכל לשפוט צדק באותן השערים.

5. ר. ד. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ.

[תרמ"ב]

10

בפסוק (דברים טו, יט) ולא תקח שוחד כי השוחד יעור כו'. יש ללמוד קל וחומר מדה טובה המרובה שעל ידי עזיבות הנגיעות. והמייגעים עצמם כדי לרדוף הצדק ומתרחקים מן התענוגים. זוכין לפקידת עינים. כי אם השוחד יעור. רדיפת הצדק מפקח עיני עורים:

בפסוק (דברים כ, י) כי תקרב כו' וקראת כו' לשלום. יש לפרש גם על מלחמת

היצר הרע שמקודם צריכין לחפוץ להשלים עמו כפי תנאי הכתוב (שם יא) יהיו לך למט שיניח ליתן חלק לה' יתברך מכל דבר. ובכח זה יתהפך גם הוא לעבד. וזה הדרך מרוצה ביותר. לכן כתיב (שם) והיה אם שלום תענך. שהוא לשון שמחה. רק אם רואין שאינו מניח לעבוד ה'. צריכין לברוח מידו גם לצאת מדרך הממוצע. ובאמת ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו (משלי טו, ז) לכן בתחלה קודם שחוטאין יכולין להיות בשלום עמו. אחר כך מצאתי באור החיים² מזה:

11

12

[תרמ"ה]

במודרש¹ אני ה' אוהב משפט (ישעיה טא, ח) משל למלך שהיה לו פרס שאוהב אותו נתנו לבנו שאוהב אותו ע"ש. פירוש מה שנתן מצות מניית שופטים² לבני ישראל הוא מתנה מאת ה' יתברך כי אין המשפט על פי שכל אנושי רק שבני ישראל המה כלים שהקב"ה משפיע להם דעת ורוח הקודש לעשות משפט. וכתיב (דברים טו, יח) בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך. כמו שמצינו בגשמיות יש ארץ מגדלת אוכלוסין כו'³ כן בפנימיות ארץ ישראל המקום גורם ונקרא ערי קודש כדכתיב (ישעיה סד, ט) ערי קדשיר יהיו מדבר. וכל עיר

10

13

1 ד"א 'שופטים ושופטים' א"ר לוי למה"ד למלך שהיו לו בנים הרבה והיה אוהב את הקטן יותר מכולן והיה לו פרס אחד והיה אוהבו יותר מכל מה שהיה לו אמר המלך נתן אני את הפרס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני כן אמר הקב"ה מכל האומות שבראתי אני אוהב אלא לישראל שנאמר 'כי נער ישראל ואהבהו' מכל מה שבראתי אני אוהב אלא את הדין שנא' 'כי אני ה' אוהב משפט' אמר הקב"ה נתן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב הוי 'שופטים ושופטים' (ירמיה ה, ז).
2 אולי צ"ל 'שופטים'.

ח. מאמר מספר ז' ב. כ. א.

[תרמ"ה המ"ד]

14

היה ענין ושער מיוחד והיה מגדלת דעת ושופט כדכתיב (איכה א, א) רבתי עם דרשו חו"ל⁴ רבתי בדיעות. והוה לשבטך שורש י"ב שבטים הם שמרים⁵ מיוחדים⁶ ואחר כך מתפשטין אותן השערים לפרטים. ולא לחנם משבח הקב"ה את ארץ ישראל והיא הפרדס שנתן לאוהבו ואברהם אבינו ע"ד אמר לו הקב"ה (בראשית יב, א) לך לך כו' אשר אראך. וע"ש בזהוה הקדוש' כי לא היה יכול להשיג דעת שלימה ואמתית עד שגילה הקב"ה אליו סודו בארץ ישראל ע"ש פרשת לך לך. ולכן כתיב (דברים טו, כ) למען תחיה וירשת כו' פירש רש"י⁸ כדאי מינוי הדיינים כו' שזה היה כל המכוון בנתינת הארץ כדכתיב (משלי כט, ד) מלך במשפט יעמיד ארץ. וכתיב (ירמיה ט, יב) על עזבם את תורתך ולא הלכו בה פרשנו⁹ גם כן שהיה צריך להיות הנהגת ארץ ישראל על פי התורה שהיא ענין תורה שבעל פה. ועיין מה שכתבנו בפרשת דברים⁹ מזה. ובכשנשכח מאתנו עיקר תמכוון¹⁰ ונעשה כמתנה גשמיות חלב ודבש. ניטל מאתנו המתנה:

15

* כדאי הוא מנוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן (רש"י דברים טו, כ ד"ה 'למען תחיה וירשת').

6. א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ.

[תרמ"ז-תרמ"ח-תרמ"ט]

16

וואא"ז מו"ד ז"ל אמר כי איש ישראל צריך להיות תמים. אף על פי שנתנה תורה הטעם נביא מקרבך כו' (דברים יד, טו) שלא תאמר להם יש לשאל כו'²¹. אם כן עתה שאין לנו נביא הדרא קושיא לדוכתיה. אף על פי כן אנו אין לנו אלא ידיעת התורה. ופירש בזה הפסוק (ישעיה ג, א) איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. ואמר דאיתא²² ושלחה (דברים כו, א) שם א לאפוקי למי שמשלחת וחזרת ואנחנו בני ישראל אפילו ישלחנו חס ושלום כמה פעמים אין לנו מקום אחר רק חזרין אליו לעמוד בפתח עד שירחם עלינו. ולכן אין ספר כריתות לנו עד כאן דברי פי חכם חן. והאמת כי זה הדין בשוטות שאין יכולות להתגרש²³. וכמו כן באיש ישראל בטלין כל החכמות כשנוגע באמונת ה' יתברך וכמאמר²⁴ מוטב שיהיה שוטה כל ימיו ולא רשע שעשה אחת לפני המקום. ולכן אין לנו לחפש שום חכמה רק מן התורה ומהקדוש ברוך הוא וברוך שמו בלבד. ואף על גב שבאמת הנבואה חסר לנו. כמו שכתוב (תהלים עז, ט) אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. יתכן לפרש כנ"ל שבני ישראל מתפארין בזה שאף על פי שלא ראינו אף על פי כן ולא אתנו יודע

10

20

כו'. שאין מחפשינן ידיעות חיצוניות לסור חס ושלום מאמונתו יתברך שמו. זה השבח של בני ישראל אדם ובהמה (שם לו, ז) ערומיין בדעת ומשימיין עצמן כבהמה²⁵. כמו שכתוב (שם עג, כב) בהמות הייתי עמך דכתיב (שם ק, א) ואנחנו עמו וצאן מרעיתו. פירוש כשהקב"ה מנהיג אותנו בהתגלות הדעת כבנים כמו שהיה בזמן המקדש. ואפילו עתה בגלות שאין זוכין לזה אף על פי כן צאן מרעיתו אנחנו. ובאמת זה שבחן של בני ישראל בגלות. ואפשר שזה מעלה גדולה ביותר כדאיתא²⁶ באשה שאין בעלה מספיק לה צורכיה אף על פי כן אינה מורדת בו בפרט אנחנו שיודעין שמצד עונותינו הוא. והוה שכתוב (דברים יח, יד) כי הגוים האלה כו' ואתה לא כן נתן כו'. ויתכן לפרש כי כל החכמות ששם הקב"ה בטבע מעוננים וקוסמים. הכל היה כדי להראות שבחן של בני ישראל שמינהיגין כל החכמות ומבטלין עצמם אליו יתברך שמו. וזה המשך הפסוק (דברים יח, יג) תמים תהיה כו' כי הגוים כו' ואתה לא כן כו' שהכל מכוון אחד כנ"ל. בשם מו"ז ז"ל רמוז על אלול דכתיב (תהלים ק, א) לא אנחנו. ויש קרי וכתיב לו בוא'ו ובא'. והכל אחד כי בני ישראל אין להם מציאות אחרת כלל בלתי לה' לבדו ולכן לו אנחנו. ולפי מה שכתבתי לעיל אתי שפיר סיום הפסוק (שם) עמו וצאן מרעיתו כו':

17

10

20